

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adnak vissza.	Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolós szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadófelügyelő: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilttér sorunkat 50 kr. Többzsöri hirdetéseknel engedmény
--	---	--	---	--

Résen álljunk.

(y) Már egy emberöltő elhaladott felette; de kik ifju korukban a politikai napi események iránt érdeklödtek. Éljen visszaemlékezhetnek azon óriási konsternációra, melyet a karbonárik merénylete világszerte okozott. Ezt az általános megdöbbenést nem annyira az orgyilkossági kísérlet, mint inkább ennek szokatlan előzménye okozta. Először történt ugyanis, hogy egy titkos, de nagyon elterjedt politikai szövetségzet sua forma halálra ítélte III. Napóleont, a miért élete egyik sötét órájában adott ígérétét be nem váltotta.

Azóta ezen uj ösvényen nagyot haladott az emberiség. A kormányok Bismarck kezdeményezését utánozva, célba vettek *államaik mindenhatóságát*. De mivel ezt oly állampolgárokkal, kik addig csak az Isten mindenhatóságában hittek, megcsinálni nem lehetett, le kellett rontani — az államén kívül — minden egyéb tekintélyt. Ennek elérésére le kellett foglalni mindenek előtt az iskolát, hogy abban az uj tan szelleme szerint nevelődhessék a nemzedék. E konfiskálás legjobban kifent éle mindenütt a katolicizmus húsába vágott leginkább, mert a hazugság csak úgy győzhet, ha legyürnie sikerül az igazságot.

Az államok tehát nevelni kezdték a céljaiknak megfelelő emberanyagot. És módszerük bevált; mert a durva materializmusig tulhajtott realiztikus irány, csakhamar elfojtott minden ideálisabb lendületet s meg is érlelte rothadt gyümölcsét, egyrészt az aranyborju és élvhajza, másrészt az orsini bomba kultuszát. Igy született meg korunk romboló járványa — az *anarchia*.

Most, midőn e kórság legujabb áldozatja Carnot, az államfő lett, drákói törvényeket terveznek az embertelen anarchia kiirtására. Elismerjük, hogy ezt meg kell tenni, de félintézkedésnél többnek nem tartjuk. — Talán sikerül vele a nyava-

lya féktelen színtómáit némileg korlátozni, magát a nyavalyát gyökeresen meggyógyítani azonban csak a nemzedéknek a valláserkölcsbe való visszanevelése által sikerülhet

A magistra vitae azt tanítja, hogy eszmék, ha egyszer lelkesíteni, illetve fanatizálni tudtak, csak ismét eszmékkel, nemesebb, magasztosabb eszmékkel voltak ellensúlyozhatók: számkivetéssel, vérpadal soha. Igy volt ez mindig, s a mindenható államok kedvéért ezután sem lesz másképen.

De ne törődjünk tovább a mindenséggel, hiszen ennek egyik legkisebb — nekünk legdrágább — részecskéje, saját szülőházánk épen most áll egy végzetes ponton, melyen elválik, nem ejtenek-e kiköszörülhetlen csorbát alkotmányos szabadságán.

A *szociáldemokrácia* is zörgeti kapunkat, *nemzetiségek* is bolygatják államegységünket. Tehát nem egy, hanem két ellenünk van, kikkel szemben oly bástyát kell emelnünk, melyen át ne törhessen, de be se zuzhassa fejét, s mely mellett mindenek felett szüzen állhasson meg elődjeink által minden viszontagság ellen ezer éven át becsülettel megvédett *alkotmányos szabadságunk*.

Küszöbünkön áll *közizgazgatásunk* ugynevezett *rendezése* s azon kezek készülnek erre, melyek eddig csupán vértünké vált *ósi instituciókat* könnyelműen *lerontani*, helyettök pedig egész lelkületünkkel merően ellenkező, idegenből utánzott ujitásokat összeférceelni tudtak.

Magyarország ez idő szerinti kormánya az ő engedelmes liberális pártjára, — különösen most, midőn pirrhusi diadala folytán az indiánok kávamámorában dőzsöl, — feltétlenül számíthat, ezt beolvagolhatja mindenbe. De reméljük, hogy nem sikerül sem a pártjából kilépetteket, sem az ellenzéket — ha még úgy ijesztgeti is a szociáldemokrácia rémével s a nemzetiségi mozgalmak veszélyességével,

arra birni, hogy segítsék őt keresztülhajtani mind azt, a mi törekvése fennállása óta.

Nem fog sikerülni az állam hatalmat még a *személyes jog* fölé is helyezni: *alkotmányos jogainkat* az állam mindenhatósága javára elkobozni és a szabad hazát, pártja érdekében kortekedő *rendőrdállammá* silányítani. — Most nem — s hogy a jövőben sem sikerülhessen, ez legyen már ma a mi legnagyobb gondunk. Mert ne feledjük, hogy a Wekerle-kormány saját használatára, már kitatarozgatta a jövő útját. Midőn a liberális párt, már csak egyes érdekszövetkezet mosuszán tartotta fenn életét, — furfangban gazdag, üdvös alkotásban szegény vezérei kölesönragadoztak majd az egyik, majd a másik ellenzékttől egy-egy modern eszmét s oda sandítva a bürziánerek, a regálé-bérlők s egyéb speciális állampentartóikra — midőn látták, hogy e segédhadak „igen“ intenek, hamarosan törvényt erőszakoltak belőlük.

Azon szélesre nyult arccal intett „igen“ biztosította egyszersmind a liberális párt végrehajtóságának a *jövő választások elkövetéséhez* szükséges *alkotmányos költségeket*. Az ez alatt *meghaasdeutschosított* ugy csufoolt „közvélemény“ pedig tele torokkal hangoztatja a kormány és a liberális párt dicsőségét, s ez viszhangzik megyeház és városházszerre és a korona előtt is *egyedül kormányképesnek* hazudott liberális párt erősen bizik jövő győzelmében.

Azért tehát mi, kik nem tartozunk sem a Rotschild csoporthoz sem a legujabb prágai cukorkartellistákhoz, sem nem foglalkozunk egyéb lelketlen kapzsi üzérkedéssel, de viszont szociáldemokraták sem vagyunk, hanem csupán *gondos hazafiak* és *jó katolikusok*: *szervezkedjünk már ma egész lélekkel s válllvetve résen álljunk*, nehogy csorbát ejtsen hazánk alkotmányos szabadságán az a munka, melyre épen készül *Weherle & Comp.*

A felső-őri mandátum.

(m) Fesztetich Andor gróf földművelésügyi miniszter kinevezése óta határozottan rekláminiszterre nőtte ki magát, a felső-őri mandátum pedig határozottan hirhert mandátummá. A tanulság, melyet mi vonunk az ezen mandátumért folyó harcából, valljuk be őszintén, egy kissé deprimáló. Még néhány hét előtt örvendezve közöltük, hogy a vas megyei katolikus kör alig hogy megalakult, máris 11.000 tagot számlál. Aból arra kellett következtetnünk, hogy Vas megyének katolicitása mintaszerű s hogy a katolicitásból jó nagy rész esik a felső-őri választó kerület javára. S e helyett mit látunk? E kerület kath. választó polgárai alig mozogtak. Kezdetben úgy tettek ugyan, mintha valamit tennének s Erdődy Gyula grófnak ajánlották fel a jelöltséget. A nemes gróf ezen ajánlatot visszautasította s ma egy felhívás alatt olvassuk nemesen az ő nevét, hanem két másik kath. főúrét is, mely felhívás a protestáns s az egyházpolitikában a kormány olvoit valló Györy Eleknek ajánlja függetlenségi jelöltné...

De a választó küzdelemnek egy másik mozzanata sem érdektelen. A felső-őri kerület függetlenségi választói szinte egytől-egyig a miniszterjelölt köré csoportosultak. Ehhez nem kell bővebb magyarázat. Ez legkésebb bizonyítéka annak, hogy a korrupciónak a kormány fölött lebegő szelleme, mennyire hatotta át a függetlenségiakat, hogy ez a szellem mennyire eszmált a függetlenségi tigrisekből kormánypárti nyulatnak, hogy a kormány liberalizmusa mennyire mételyezte meg a mi politikai életünket. Hosszu rekriminációk helyett csak egyet kérdezzünk: Mekkora összegöbe került a kormánynak a független párt meghódítása?

Ezek után még néhány szót a nagyméltóságú miniszterkandidatúráról, a rekláminiszteréről. Fesztetich gróf tegnapielőtt egy esomó képviselő s hála Radó főispán felszólításának, megbízottsági tag kíséretében Felső-Őrre érkezett s ugyan az nap tartotta meg ott programbeszédét. Ez a programbeszéd, magyarul mondván, haszontalan egy munka volt, még üresebb annál a beszédnél,

melyet a miniszter hivatalbelépésekor mondott s még üresebb azon iamözvs nyílt levélnél, melyet kinevezésekor felső-őri választóihoz intézett. A semmit mondó, kopott frázisoknak szinte konikus halmaza az a programbeszédnek esúfolt szónaklat. Adunk ebből a beszédből alább részletes izeltít. Ebből ítélje meg mindonki Fesztetich gróf politikai értékét. Mi Fesztetich gróf hivatalbelépésekor kijelentettük, hogy tetteket várunk tőle, nem üres szavakat. A gróf ur azonban nem tudja megtagadni liberális természetét, ergo beszél, poscol, frázisokkal dobálódzik, a korrupcióna támaszkodik, Wekerle kogyalmóben sütkérezik...

Quousque tandem?

S e közben a katolikus nép, mintha hipnotikus álom bémítaná meg akaraterejét. Quousque tandem?

A földművelésügyi miniszter felső-őri programbeszédének leguagyobb részében az egyházpolitikai kérdéseket ölelte fel. Szerinte a kormány azért terjesztette be a javaslatokat, mert csak ezek által válto a napról napra fokozódó vallási ingerültségeknek gátat vehetnek és az ország nyugalmat helyreállítani. Ez a törekvés egyesítette a kormány körül egy időre az összes ártok szabadelvű elemeket; ezek közé tartozott ő is, a ki legutóbb meggyőződésből és teljes erőlyel igyekezett a javaslatokat támogatni. — Indokolja, miért volt ő híve a kormány egyházpolitikájának. Választoi neki liberális programmal adott mandátumot, ő pedig e javaslatokat a liberalizmus első követelményeinek tekintette. Isten és ember előtt ki meri jelenteni, hogy a javaslatokat a legutóbb hazafiai meggyőződésből támogatta. Álláspontja miatt sokszor és heves megtámadatásnak volt kitéve, de ezt nem panaszképpen mondja, mert hisz nem létezik politikás, a ki a nézetek homlokegyenest ellenzése mellett minden párt egyenlő helyeslésére számíthatna. Tiltakozik az ellen, mintha ez által programjához hitetlen lett volna, mert egy programjában, mint cselekedeteiben a liberalizmusnak volt híve és az is akar maradni. E mellett ő jó katolikus marad s támogatja felekezetének érdekeit, de a kötelező forma a vallást abszolúte nem érint. A katolicizmusnak nem érdeke az, hogy elkészje

felekezeti célok alatt vezérkedni kívánjanak a politikai küzdelmek mezején. Tény, hogy a katolikus egyház körébe az idők folyamán több oly jog vonatott be, a mely tisztán polgári természetű, s ha most ezeket az állam visszavonja, csak saját jogának szerez érvényt. A jövőre nézve biztosítja választóit, hogy egész odaadással és lelkesedéssel szolgálja azt az ügyet, a melyet az uralkodó kegye rábizott.

Ezek után áttört az ő saját külön részortjára, melyre végre oly szegényes programmot adott, hogy nem állhatjuk meg azt itt szószerint közölni:

Mint a földművelési ügyek minisztere — mondá a miniszter — egész odaadással és lelkesedéssel fogja szolgálni azokat az érdekeket, melyeknek gondozását a felség kegye reá ruházta, elő kívánja mozdítani hazánk gazdasági érdekeit minden tőren, minden ponton. Ez a kötelesség — folytatá a miniszter — háru a világ minden földművelésügyi miniszterére, de fokozott mértékben kötelmo a magyar földművelésügyi miniszternek egy eminter agrrikol állam gazdasági ügyeinek élén. Ezen érdekek erőteljes fejlesztését, az ipar kapcsolatos istápolásával egyetemben vélem eszközözendőnek s ekkor fog kitéjődni egy belterjes nemzeti gazdálkodás, mely a szegényebb osztályok keresetképeségét emeli és az élet nehézségeivel való küzdelemben támaszt fog nyújtani. Nem tévesztetem szem elől, tisztelt választók, vállalkozásomnak horderejét. Ismerem annak terheit, tudatában vagyok azon nagy nehézségeknek, melyek leküzdendők lesznek, de egész hévvel, hazafias lelkesedéssel veszem vállaimra a terhet, kézséggel járulok szellemi és testi erőim teljességével azon nagy törekvésnek előmozdításához, melyeknek célja államunk megszilárdítása kulturális és gazdasági megerősítése. Törekvéseim során kiváló súlyt helyezek szövetekezeti törvényjavaslat s annak kapcsán és alapján hitelszövetkezeti, állatbiztosítási törvények, valamint az élelmiszerek hamisítását tiltó, a munkás és eselédviszonyok szabályozását célzó törvényjavaslatok előkészítésére.

A beszámoló után a szabadelvűpárt nevében De z s pártelnök ajánlotta fel a miniszternek a jelöltséget. A miniszter e beszédre röviden kijelentett, hogy köteles

TÁRCA.

A RABSZOLGASÁG RÓMÁBAN.

— Képe a Caesárok Rómájából. —
Irtá: TIGRAMO.

Az ókori Róma társadalmi életében tulnyomó volt a feltétlen kizárólagos fajszellem, mely családján és oltárán kívül minden emberben idegent, az idegenben ellenséget, az ellenségben zsákmányt látott. E szellemet a rómaiak ama borzasztó közmondásban fejezték ki: „homo homini ignoto est lupus.“ Ez volt alapa a rabszolgaságnak. És a kik a rómaiak államintézményeit és szabadságát ögig magasztalják, lehetetlen, hogy gondolkodóba ne essenek, látva a római társadalom testén rágógó rettenetes rákfenét: a rabszolgaságot.

Rómában iszonyu nagy volt a rabszolgák száma, kik a birodalom végtelen harcáiban szereztek, vagy pedig mint adósok, a törvény szigora által adattak el. A görög és pun háboruk alatt annyira omelkedett számuk, hogy értékük csaknem a semmiro szállott alá. Mummius konzul a földig lerombolt Korinthus füstölgő romjain elárveztette a szoronesótlon város összes lakosságát. Seipio a halomra döntött Carthago 700 ezernyi lakosságából, kik túlélték hazájuk pusztulását, 200 ezeret adatott el. Egy katonára három négy rabszolga is jutott, kik nem tudván mit csinálni volók, néha 100 sestertiusért (k. b. 10 kr.) is adtak egyet. A nagyok palotái homzsgótk a rabszolgák nagy számától, kik között mindenütt volt egy jó emlékező tehetséggel bíró ugynevezett nomenclator. Ennek nem volt egyéb dolga, mint a tömérdek rabszolga neveit emlékezetében tartani. Nem volt valamire való

üggyvéd Rómában, ki a rabszolgák számos kísérete nélkül mont volna a törvényszéki tárgyalásokra. Tisztviselők, magánosok, hűlgyek a rabszolgák egész csapatá által kísértettek magukat az utcákon. Midőn egy alkalommal indítvány tötött, hogy a városban lévő rabszolgák különös öltönyt viseljenek, valaki figyelmeztető társait ama veszélyre, mely abból eredne, ha a rabszolgák észrevennék, hogy milyen kevesen vannak a szabadpolgárok és az indítvány elvetették.

Mi som volt könnyebb, mint rabszolgához jutni. Ha valakinek szükségé volt rá, csak a vásárra kellett elmennie, hová a tongori rablók és kereskedők hozták a rabszolgákat, kikhez óp oly gyalázatos módon jutottak, mint a mai kor modern lélekűfurai. A görög partokon Dolos volt a fővásártér, hol naponként ezrek és ezrek adattak el, kik loginkább a keleti tartományokból hozattak. A vásártéren rekzesekre osztott bódékba állították ki a rabszolgák, mint a vadállatok ketreiceikben. Meztelenül, összaláncolt kezeikkel várták itt a hazájukból elrabolt szoronesótlonok jövendő sorsukat, homlokukon egy táblácskát viselve, melyre jó és rossz tulajdonságaik voltak feljegyezve. A független népekből került rabszolgák többre becsültették, mivel a szabadságszeretete nem engedte elágyulni, erősebbek és a munkára alkalmasabbak voltak. Nagyon kevés értékük volt a Spanyolországból hozottaknak, a thrák és cimbar eredetűeknek, mert ezek a szabadságukat vadul szerető népek inkább a halál által szabadították meg magukat a rabszolgaságtól. Marius konzul a cimberok legyőzése után 500 harcost adatott el rabszolgának, ezek közül az első éjjel 147-on pusztá kézzel fojtották meg egymást, hogy

elkerüljék a rabszolgaságot. A déli szigetek olpuhult lakói nagyon olesó áron keltok; egy pohárnok kevesebb értékű volt mint a pohár, melyben urának italit nyujtá. Nagyon drágák voltak a fajtalan pürgiaiak; a rózsárcu georgiai és miletusi nők ára néha 7—8 ezer forintra is felment, ellenben egy sötét színű afrikai leányt, néha egy marok sóért vagy kevés borért is lehetett kapni.

A rabszolgát venni szándékozó elment a vásártérre, itt előadta a kereskedőnek, hogy neki szüksége van kapusra, nevelőre, vagy kőmivesre, íróra vagy pincemesterre. Megvizsgálta az ajánlottinak tehetségeit, erejét, a kereskedő pedig a törvény értelmében köteles volt megmondani nemesak jótulajdonságaikat, de hiányikat is: betegsöguket, buskomolyságaikat, nem-e szokott megsgzőkni, nome engedetlen, részeges, vagy hirtelen haragu. Természetesen eme hibák mindig esőkkentették a rabszolga értékét. Rendes árszabás szerint egy orvosért 60 arany pöntz (1 arany lira) adtak, 50-et egy íróért, egy görög nyelvmesterért 50-et, egy erőteljes kőmives ára, főleg, ha több mestorséghez is értett 300 forintig is felment.

Gazdag, tekintélyes polgárok rabszolgákkal üzérkedtek. Voltak olyanok, kik megvásárolván a jobb észtehetséggel bírókat, tudósokat képeztek belökük, kik közül nem egy nagy hirre verődött. Maga Cato, a szigoru orkölesbőr, kit a klasszikus írók után a legnemesebb rómainak szöktünk tokintoni, szintön üzérkedett rabszolgákkal. Összevásárolta ugyanis a tudatlan rabszolgákat s miután kiképezte őket, titokban ismét elakarta adni; de nem volt szerencsése, mert a kandi népa mégis rájött a turpisságra és egész Róma kacagott a komoly cenzor tisztakezűségén.

ségének ismeri, hogy a régi kerületében a jelöltséget újból elfogadják.

Hogy mi módon jutott Festetich gróf 1892-ben a felső-örfi mandátumhoz, azt érdekesen írja meg hivatalos adatok alapján a „Dunántul” egy barátja. E szerint a grófnak ekkor legfőbb kortese a Szombathelyen megjelenő „Vasvármegye” c. határozatlan színezetű lap volt, melynek szerkesztője utóbb Festetich grófnak e lapban megjelent programbeszédje nyomtatási költsége fejében per útján 750 frtot követelt a gróftól. Festetich gróf a végvárgyalás folyamán kijelentette, hogy ő a „Vasvármegye” szerkesztőjét nem ismeri s vele sohasem beszélt s a per vége az lett, hogy Festetich gróf összevissza vagy 25 frt fizetésére lett ítélve.

Érdekes epizódja még a pernek az is, hogy Radó Kálmán főispánt eskü alatt, mint tanút kihallgatták és ő exellenciája akkor Festetich Andor gróf urra nézve a következő hízegő vallomást tette: „Meggy-ződésem, hogy ha Kaffehr Béla (a „Vasvármegye” szerkesztője), ki nem nyomtatja lapjában az említett programbeszédet, gr. Festetich Andor megbukott volna a választásnál!” Vasmogy főispánja állítása szerint tehát Festetich Andor gróf a mandátumát eskis Kaffehr Bélának köszönheti. Mindenesetre komplementum a földmívelési miniszter urra nézve.

A Martonvásári kiállítás.

(z) Megyénk gazdasági fejlődésében hatalmas lépést jelent az a gazdasági kiállítás, mely holnap délelőtt nyílik meg Martonvásáron. Nagy érdeklődéssel kísérjük a megyénkben építendő cukorgyár ügyét, de sokkal nagyobb figyelmet fordítunk a martonvásári kiállításra, mert ennek célja nem egyéb, mint feltüntetni földművelésünk mai állapotát s bemutatni azon eszközöket, utakat és módokat, melyek segítségével és melyeken földművelésügyünket, legalább megyénk területén még jobban előmozdítani lehessen. A kiállítás területén látni fog az érdeklődő a talaj- és szőlőművelésre szükséges eszközöket, termény tisztítókat, takarmány elő-

A rabszolgák teendőinek nem volt határa; mindent ők végeztek. A rabszolga tanult, urához hű, okos lény volt, valamivel többet ért a kutyánál. Ezer meg ezer szolbálatot tett urának egy értelmes rabszolga: követte, mint az árnyék mindenüvé; ha ura uton volt, védelmezte a rablók ellen, ebédjét megfőzte, ha elszunnyadt, palma ernyővel irta el róla a legyeket; talpraesett tréfiával mulattatta, ha komoly volt, beszédeket készített, miket ura a senatusban elmondott; keresett tanukat, fogadott tapsolókat, kiknek közreműködésével urának valamilyen ügyét segített megnyerni a forum tárgyalásain. Ha azután hosszú éveken keresztül tehetségeivel nélkülözhetelenné tudta magát tenni urára nézve, akkor végre szabadságot nyert, togát, gyűrű viselhetett és urának nevéét vette fel. Megmaradt továbbra is urának szolgálatában; hova is ment volna? A rómaiaknál a háborún és földmívelésen kívül egészen hiányzott az ipar és kereskedelem. Mihez fogjon tehát a szabadon bocsájtott? Ma azt mondják a szegény embernek: menj dolgozni! de így szólni egy római polgárhoz a legnagyobb sértés lett volna róla nézve és rabszolgai bánásmód. Minden mesterség a piszkos és hitvány rabszolga népre hivatott, ezek közé egy római polgár nem szállhatott alá, inkább öngyilkos lett. Szabadon bocsájtottok, kik hogy megélhessenek, boltot nyitottak, a legmegvetettebb szolgálókkal keveredtek össze. Így nem esoda, ha a rabszolgák rettegetek uraik kezéének elvesztésétől, mi a rengeteg városban egyértelmű volt az éhenhalással.

(Vége köv)

készítő eszközöket, gazdasági kéziesszűköket, házi ipar eszközöket stb. E mellett naponként szakelőadásokat fognak hallgathatni a kiállítás látogatói, lesz ló- és szarvasmarhakiállítás is és végül jutalomdíj kiosztás.

Mindezek egy rendes kiállítás keretébe tartozó dolgok. Hogy mégis felemlítettük, azt azért tesszük, mert még a tizenkettedik órában buzdítani akarjuk az érdekelteket, gazdáinkat ép úgy, mint iparosainkat: látogassák meg a kiállítást, tekintsek meg figyelmesen, hallgassák meg a felolvasásokat, mert sokat tanulhatnak így. Sajnos, sem gazdáink, sem iparosaink nagy zöme ma még nem áll a műveltség azon fokán, mint nyugoteurópai társaik s ezért bizony nagy hibát követnének el, ha meg nem ragadják a kínálkozó alkalmat arra, hogy szakismereleteiket gyarapítsák, látókörüket kibővítsék.

A martonvásári kiállítást rendező bizottság minden tőle telhetőt követett el, hogy a kiállítást az érdekelteknek hozzáférhetővé tegye. Meghívta a gazdaközönséget s az iparosokat s mérsékelt vasuti jegyeket eszközölt ki számukra. Még a jövőbe is tekintett, midőn felhívta a tanítókat, hozzák el az iskolás gyermekeket a kiállításra, hogy ezek ott is tanulhassanak. Olesóra szabta a belépti díjat, a kiállított tárgyak eladását eszközöl irodát nyitott s kiváló szakférfiakat nyert meg égető gazdasági s iparkérdések fejtegetésére. Végül pedig külső fényt is kölcsönöz a kiállításnak azzal, hogy József főherceget s a minisztereket hívta meg a kiállításra.

A rendező bizottság s a kiállítók a maguk részéről mindent megtettek, hogy a kiállítás sikerüljön. De a teljes siker nem ő tőlük függ.

Függ az az érdekeltektől gazdaközönségtől s iparosainktól. Nem abban áll egy kiállítás sikere, hogy a kiállított tárgyak mennél tömegesebben elkeljenek, hanem abban, hogy az érdekeltek mennél tömegesebben látogassák, mennél többet tanuljanak és hogy a tanulatkat aztán a gyakorlati életben érvényesítsék.

Ezeket akarjuk a martonvásári kiállítás alkalmával gazdáink s iparosaink figyelmébe ajánlani.

BELFÖLD

— **A szentesítés.** A „M. Állam” egyik diqnitárius barátja „Még néhány szó az egyházpolitikáról” c. alatt a következőket írja nevezett lapban: „Kérdés: Valjon a a katolikusok azon kérelmének, hogy ő felsége a király tagadja meg az egyházpolitikai föltérjesztéstől a szentesítést, lesz-e sikere? Ugy látszik célszerű lenne a szentesítést elhalasztani, míg ezen országgyűlés ideje le nem jár, midőn új választások folytán lehetne a bajon segíteni, annál inkább, mert a részletek megvitatása is időt kíván; továbbá, mert azon vélemény is uralkodik, hogy a képviselők az egyházpolitikai dolgokra nézve, néhány kivétellel, mandátummal nem bírnak. Már pedig Timon szerint mandátum nélkül hozott országgyűlési végzés hazugság.

— **Asbóth János nyílt levelet** intézett szászabányai választóúrhoz, melyben körülményesen fejtegeti az egyházpolitikában a kormánnyal szemben elfoglalt álláspontját s azt, hogy ő mindig a vallási béke fenntartását óhajlotta. A terjedelmes nyílt levél irgalmatlanul leplezi le a Tisza-frakció machinációt Szapáry Gyula gróf ellen s élesen ostorozza a liberális kormány önző s egyházellenes politikáját. A kormány most békét akar, de olyat, mely a legyőzötteket megalazza. Az érdekes nyílt levél ezzel végződik: „Ha a kormány a békét akarja, ennek két módon adhatja jelét: vagy revizióra visszaküldetni a korona által a javaslatokat, vagy a szentesítésre bocsátás előtt bevárni a választó nemzet verdiktumát. E nélkül akarva, nem akarva, szentesítés után is csatakiállítás lesz a Revizió!”

— **Katholikus mozgalom Nagyváradon.** Nagyváradon nagy kátholikus mozgalmat terveznek. A mozgalmat Schlauch bitoros és a káptalan támogatják. Alakítanak első sorban „Szent László” címmel nyomda vállalatot és egy szigorúan kátholikus lap megindítását tervezik. Erre már igen tekintélyes összeg gyűlt össze. Alakítanak továbbá kátholikus kaszinót is. A vállalatok alakuló gyűlését Nogáll püspök e hónap 23-ára hívta egybe.

— **A primási birtokok bérlete** ügyében új fordulat állott be. A hercegsprimás ugyanis körlevelet intézett gazdatisztjeihez, a melyben kijelenté, hogy lemond a bérbeadásról, ha a gazdatisztok kezeskednek évi 360.000 frtól a Bathlyányi-féle ajánlattal szemben. Ma Loskay kormányzó elnöklete alatt Esztergomban számtartó-értekezlet volt melyen részt vettek Vsztanek, Czibulya és Thurner számtartók s Hanny igazgató. Az értekezlet döntő határozatot hozott. A gazdatisztok készek megadni a 360.000 forintot, ha a primás szabad kezét enged nekik és Loskay s több előtűk éppen nem rokonszenves egyén ezentul nem nyer befolyást. A terv szerint a mi a 360.000 frton felül van, az a rendelkezési alapba jön. Ebből a tisztek percentséget húznak és az esetleges rossz esztendők deficitjét fizetik.

KÜLFÖLD.

— **A párisi gróf az anarchizmus ellen** azt ajánlja, hogy Franciaországot meg kell szabadítani a radikális komitók és a szabaddömves páholyok igájától s vissza kell állítani Isten tiszteletét az iskolában, a törvényekben. A páholyok és a kormány által kitarított Pester Lloyd szokott cinikus modorában kifigurázza a párisi grófot, ki szerinte szinte a blaszfémiaival határos módon visszaél a vallásos érzületekkel politikai célok elérésére. Annyi bizonyos, hogy ha a kátholizmus nem menti meg a világot az anarchia rémétől, a liberalizmusnak ez még kevésbbé fog sikerülni, mert hiszen varju nem vájja ki varju szemét.

— **Amerika.** Cleveland aláírt egy billt, mely szerint Utah tartomány felvételét az Egyesült Államok államai közé. — Ugyancsak Cleveland ratifikálta a havai köztársaságnak az Egyesült Államok követe által történt elismerését.

— **A koreai háború** színhelyéről csak hézagos tudósítások érkeznek. Ezek szerint a japánok legújabbban elfoglalták Seiwant, de hajóhadjuk vereséget szenvedett. Dél-Koreában esend van, mert a kínaiak egyelőre szét vannak verve. Koreába nyolc orosz hadihajó indult, Kelet-Szibéria főparancsnokát pedig odautasították, hogy csapatait készenlétben tartsa.

TÁVIRATOK.

Harminc munkás gyűlés.

— **Budapest, aug. 11.** (Ered. táv.) Az itteni munkások között egy idő óta nagy szociálista mozgalom volt észlelhető. Ez a mozgalom most abban nyilvánul, hogy e hó 19-ére nem kevesebb, mint harminc munkásgyűlést jelentettek be a rendőrségnek. A munkások szakok szerint tartják meg gyűléseiket, melyek mindegyikén azt a kérdést fogják tárgyalni: „Miképen bántanak Magyarországon a munkásokkal.

A bolgár szobranja feloszlása.

Szófia, aug. 11. (Ered. táv.) Ferdinánd fejedelem ma reggel Bécsből ide érkezett. A pályaudvaron a miniszterek a tá-

bornokikar s Szófia polgármestere várták, kik a fejedelmet aztán hosszú sorban a lelkesen éljenző néptömeg közepét reziendetlen-
ciájába kísérték.

Délben utolsó ülését tartotta a szobranje. Ferdinand fejedelem udvari kíséretével megjelenvén az ülésen, hosszabb trónbeszédet mondott, melyben visszapillantást vetve Bulgária politikai s kulturális fejlődésére valamint a legutóbb lezajlott minisztertervására, azon biztos reményének adott kifejezést, hogy a bolgár nép és törvényhozás valamint eddig, ugye-
ezentúl is híven választott fejedelméhez és önönmagához fíradhatatlanul fog küzdeni önállóságáért s a műveltségért. Ezután fel-
oszlatta a szobranjét. Az országgyűlés zajos éljenzéssel fogadta a fejedelem beszédét, azután szét oszlott. Az új választások szeptember 11-én lesznek.

LEGUJABB.

A martonvásári kiállítás.

— Saját kiküldött tudósítinktól. —

Martonvásár, aug. 11.

Lázás munkával sietnek a kiállítás holnapi megnyitására. A kiállítás díszítését *Láng Aurél* főhercegi intéző és *V. Balogh Lajos* titkár végzik. A kiállítók tárgyaikat rendezgetik. Összesen mintegy 70 kiállító van. *Schlammadinger* Alajos székesfejérvári gépgyáros maga több mint száz darab kisebb gazdasági eszközöt állít ki. — Kiállítanak még *Weiser* Nagy-Kanizsáról, *Pohl és fia* Szombathelyről, *Kühne* Mosonyból, „*A magyar len- és kenderipar társaság*“, *Umrath és Társa*, *Gaiduschek* testvérek, *Podmaniczky*, *Schottola* Ernő Budapestről, *Kocsimayer* Gyula Ráo-Keresztúrról méhészeti és faoltási munkákat bts.

Ma egy küldöttség jött Budapesten, mely a földművelési és kereskedelmi minisztereket meghívta. *Festetic* gróf földművelési miniszter nevében *Miklós* Ödön államtitkár délután sürgönyileg tudatta, hogy a minisztert *Teleky* Ede gróf min. tanácsos és *Krisztinkovich* Ede titkár fogják képviselni.

József főherceg holnap 9 órakor érkezik *Alcsuthról* saját fogatán és a kiállítás bejáratánál *Zichy Nándor* gróf, mint a fejérmegyei gazd. egyület elnöke üdvözli.

Eszterházy Miklós Mária gróf Karlsbadból valószínűleg meg fog érkezni.

Idő érkeznek még ma este dr. *Lippé Rodický* Jenő min. tanácsos a földművelésügyi minisztériumból, *Teleky* Arvéd gr. aki szintén mint kiállító szerepel, Ifj. *Zichy* János gróf, *Czirák* Antal gróf, *Meszlenyi* Pál és *Bence*, *Kenessey* Kálmán, *Károly* János kanonok stb.

Idő várják *László* főherceget és *Lukács* kereskedelmi minisztert is.

A kiállítás *József* főherceg nagy kiterjedésű szeszgyárának területén van felállítva.

Városi és vidéki hírek.

— **A király születésnapja.** A király e hó 18-án tölti be 64-ik évét s ezt a napot Székesfejérvár is a szokott fényvel fogja megülni. Dél előtt 9 órakor a székes-

egyházban ünnepi hálaadó mise fog tartatni, melyen dr. *Steiner* Fülöp megyés püspök fog pontifikálni.

— **Szent-István ünnepe.** E hó 30-án, Szent-István első apostoli királyunk ünnepét valamint az egész ország, ugy Székesfejérvár is a szokott kegyelettel fogja megülni. Az ünnepi szent-misést dr. *Steiner* Fülöp megyés püspök fog pontifikálni, az ünnepi egyházi szónoklatot pedig *Grem-sperger* István apát-esperes fogja mondani.

— **Dr. Steiner Fülöp** megyés püspök kodden teési birtokáról Székesfejérvárra érkezik s másnap, Nagy-Boldogasszony ünnepén ő fogja a székesegyházban az ünnepi szent-misést mondani.

— **Jókai Balaton-Füreden.** Jókai Mór a napokban Balaton-Füredre érkezett, a hol már hét éve nem volt. Kiséretében voltak: *Csemeghy* Károly nyugalmazott kuriai bíró, *Kéthly* Károly egyetemi tanár és *Semsey* Andor birtokos. Jókai tizenhat napig marad Balaton-Füreden.

— **A martonvásári kiállításra** városunkból Martonvásárra utaznak *Seidel* Lajos főkapitány és *Keresztes* Ignác közigazgatási tanácsos és még több városi tisztviselő.

— **Iskolaszéki ülés.** A városi közs. iskolások f. hó 10-én d. o. 11 órakor ülést tartott *Alaghy* Dezso elnöke alatt. Az ülésről röviden a következőkben referálunk: Elnök bemutatta *Zolnai* Gyuláné lemondását, a melyben egész röviden tudtára adja az iskolásoknak, hogy a jövő 1894/95 tanévben már nem fog tanítani a polg. leányiskolában. Az iskolások a lemondást tudomásul vette. Elnök tudatja, hogy a lemondás vétele után az így üresedésbe jött állásra aug. 18-iki záros határidővel pályázatot hirdetett. Ezen választásra elnökül a közigazgatási bizottság részéről *Kováts* István bizottsági tag küldetett ki. Elnök jelentette, hogy *Zolnainé*, ki a polgári iskolánál a rajzgyűjteményt kezelte, azt igen hiányos állapotban adta át. A megejtett szakvélemény ugyanis a kárt, illetőleg hiányt 136 frt értékben állapította meg. Elnök az erre vonatkozó jelentést a tanácsnál meglette. Az elnök által előterjesztett költségvetés egész terjedelmében elfogadtattott. — *Dieballa* György és dr. *Major* Ferenc indítványára elhatározatott, hogy az egyenletes fűtés megállapítása céljából minden osztály részére egy hőmérő szerzeszék be. *Dieballa* György illetőleg dr. *Major* Ferenc indítványt tett az iránt, hogy a sikeres önkéntes érdekében minden évben egy-egy iskola részére harmonium szerzeszék be. Ezen üdvös indítványt azonban az iskolások költségkímélés szempontjából 7 szóval 5 ellentétben elvetette. Dr. *Károlyfi* Nándor a női kézimunka anyag beszerzésére felvett 100 frtot igen kevésnek tartja. Szükségessé tartaná, hogy minden iskola része legalább 20 frt, s így összesen 160 frt vétetnék előirányzatba. Az indítványt az iskolások nem fogadta ugyan el, de felszólítandók lesznek a református tanítók, hogy azon esetben, ha a beszerzett kézimunka-anyag kevésnek bizonyulna, az igazgatóságnál tegyenek jelentést s a szükségeslet az előre nem látott kiadásokból fognak fedeztetni. — A vezetőtanítók zárójelentései kiadattak a gondnokoknak, az igazgató pedig megbízott, hogy évi igazgatói jelentését a helyi lapok valamelyikében közölje. A polgári leányiskola izr. vállalás tanulói, a hitközség kérelmére, a jövő tanévben 3 osztályban, heti 2—2 órában nyerik a hitoktatást. Számos folyóügy elintézése után az ülés déli 12 óra után fejeztetett be.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Sziklay* P. Gyula, dévai állami iskolai igazgató-tanítót, a székes-

fejérvári fővárosi iskola volt vezető tanítóját, *Torontálmegyébe* segéd-tanfelügyelővé nevezte ki.

— **A maroshegyi kápolna meg-
áldása.** A maroshegyi szállóbertokosok által közadakozás útján épített kápolna, mint azt már jelentettük, anyira elkészült, hogy Szent-István napján délután már meg fog áldatni. Az egyházi szertartás ünnepélyességének emelésére ezen napon délután a vespere után körmenetben indulnak a Maroshegyre, hol *Grem-sperger* István apát-esperes fogja a kápolnát megáldani. A megáldás után szent-beszéd és litánia lesz.

— **Gyarak felülvizsgálása.** *Gárstner* Miklós kereskedelmi min. titkár tegnap reggel Budapestről városunkba érkezett s alaposan felülvizsgálta a Székesfejérvárról létező gyarakat. Megtekintette a *Felma-
yer*-féle gyárat és a déli vasúttársaság műhelyeit, melyeket minden tekintetben a törvény szabályai szerint berendezetteknek talált. A többi gyarakra vonatkozólag szintén megteette észrevételeit s elrendelte a talált hiányok eltávolítását.

— **Adomány.** *Id. Zichy* Nepomuk János gróf a sárbogárdi épülő román. kath. templom építési költségeihez 100 forinttal járult, mely nemeslelkű adományért a román. kath. hitközség ezután is hálás köszönetet mond.

— **Helyben hagyott alapszabályok.** A belügyminiszter a sárbogárdi izraelita krajcar-egyület alapszabályait a jövő-hagyási záradékkal ellátta.

— **Kereszteszentelés.** *Fister* János és neje *Peresztegi* Nagy Éva rég ismert vallásosságuktól indítva, a halasz-kert átellenében levő saját telkükön szép kivitelű, vasráccsal bekerített kőkeresztet állítottak, melyhez holnap, vasárnap a szállóhegyi kápolnához vonuló körmenet ki fog térni, hogy a felszentelés ünnepségén részt vegyen. A szép kereszt, mely *Havranok* Antal kőfaragó műhelyéből került ki, szép tanúsága azok lelkiéletének, kik az Isten adományai közt nem feledkeznek meg magáról az Istentől. Jól esik, ha a mai számtalan rideg lelkű emberek közt ilyen egy pár tisztább szívre akadunk.

— **Nagy tüz Sár-Szt.-Miklóson.** *Sár-Szt.-Miklósról* írják nekünk, hogy ott *Rehák* István szőrüskertjében egy összerakott kazal eddig ki nem derített okból kigyuladt. Mire a tüzet törzevették, már lehetetlen volt ennek tovább torjedését megakadályozni s a veszedelmes olem rövid idő alatt lángbaborította a szomszédos *Láng* Mihály, *Németh* Mihály s a községi kovács házát. Minden oltási kísérlet hiába valónak bizonyult. Elégett összesen 380 esomó buza, 163 esomó rozs, 220 esomó árpa, 12 kocsai takarmány, számos gazdasági szer, tűzifa, 30 méhkas, számos háziállat, nagy mennyiségű ruhamentű, 12 kocsai szalma, kukorica stb. A hivatalosan felbecsült kár 4713 forint, mely összegből csak 900 forint volt biztosítva.

— **Egyesült Hirlapkiadó Vállalat Székesfejérvárról.** Ne tessék megijedni. Nem a *Weissenbacher* *Endre* neve alatt manipuláló *Haas* és *Deutsch* cégről van itt szó, hanem két ifjúsági újságról, melyek annyiban is különböznek a *Dolina* Gyula „*Hasznos Mulattató*“-jától és „*Pósa* *Lajos* által szerkesztett „*Az én Ujságom*“-tól, a mennyiben szerkesztőik, munkatársaik és kiadóik valóságos fiúk. Fialatok, de életmerek, egészen a XIX. század végébe illők. A dolog így történt. Körülbelül

három hét előtt „nagy feltűnést” és „leirhatatlan lelkesedést” keltett Székesfejérvári ifjúsági „körökben” egy „Hiradó” című litografált újság, melyben szerkesztője programjában becsület szavát adta, hogy ő politikával nem fog foglalkozni. Meg is tartotta szavát férfiasan s már a „Hiradó” második számában azt írta, hogy Tiszta Kálmán nemsokára beszámoló beszédet fog mondani Nagyváradon. A ki ebben politikát lát, az téved. Ezen hír csak azt akarja bizonyítani, hogy Tiszta Kálmán nem politikus. Ment is a dolog szépen, az előzetek lassan bár, de biztosan gyarapodtak, s máris csak vagy 30 hiányzott a 50-hez, mikor egyszerre — villámcsapás a derült égből — konkurrens lapja támadt, a „Sztinidei Közöny” alakjában, mely szintén betenként csak egyszer jelenve meg, veszedelmesen fenyegette a „Hiradó” existenciáját, mert hírszerint emeznél sokkal „főnyesebb nevű” és „ragyogóbb tollú munkatársak” névsorával díszkedhetett. Nde nem hiába állunk az alkudozások korszakában. A két konkurrens lap szerkesztői s olvasói egyideig farkas szemet néztek egymással, sőt hírszerint az új leple alatt titkos csatákban is mérköztek, de végre mégis kiegyeztek és összeolvadtak. Csütörtökön már is hírül adták „t. e. előzetüknek s lapjaik barátainak”, hogy a „Hiradó” egyesült a „Sztinidei Közöny”-nyel, illetve, hogy az utóbbi beolvadt az előbbibe. A „Hiradó” rendesen hétfőn jelenik meg, de hogy előzetű meg ne ijedjenek, előre kijelenti, hogy minden csütörtökön „rendkívüli” kiadás is lesz. Előzetési ára ennek dacára egy évre „csak” 1 lit 50 kr., mi egyez számokat 4 kr. alatt lesz kénytelen megfizetni a nyájas olvasó.

— **Gyászmise.** E hó 14-én délelőtt 8 órakor a székesfejérvári vértanúk emlékére a szent-ferenciek templomában gyászmise lesz. A gyászmisze után a helybéli 48-as kör meg fogja koszorúzni a Haliszkertben felállított emléksobrot.

— **Pályázat.** A székesfejérvári 69. számú es. és kir. hadkiegészítő parancsnokság pályázatot hirdet a „Királi Mária tiszti árva” című alapítványra. Az alapítványra csak tisztek leány árva pályázhatnak. A kellően felszerelt folyamodványok október 10-ig a fentnevezett hadkiegészítő parancsnoksághoz intézendők.

— **A „gróf ur.”** A székesegyház tornyait javító munkások közé véletlenül egy igen előkelő ur tévedt. Ennek az „ur”-nak passziója abban áll, hogy a délből s egyáltalában a munkaszünetek idejében a templom és az Anna-kápolna között járó polgárokat szörnyű gorbombán visszariadja s azzal mutatkozik be nekik, hogy ő „Czirák y gróf.” Jó volna talán, ha a rendőség figyelmeztetné a „gróf urat,” hogy noblesse oblige.

— **Az ájtatoskodók figyelmébe.** A szent István-templom tornyai javítás alatt állván a templom főbejárata hétköznapi napok zárva tartatik; miért is a sekrestye-ajtót kell a hívőknek használniok, vasár- és ünnepnapokon azonban a főajtó is nyitva áll. Ugyancsak a munkálatok tartama alatt a harangozás is szünetel, de az ájtatosságok rondes időben tartatnak.

— **Husz év múltán.** Veszprémről írják nekünk, hogy ott e hó 5-én találkoztak mindazok, kik husz év előtt együtt tettek le az érettségi vizsgálatot a veszprémi gimnáziumban. A hajdani iskolatársak közül huszonhatan kerültek össze, köztük dr. Békófy Remig egyetemi magántanár, dr. Borcherth Jenő székesfejérvári ügyvéd, Huszár György vendéglős, Óváry Ferenc orsz. képviselő, Rozs Mihály asztalosmester stb. Mise után a tanuló társak a kegyesrendi ház ebédlőjében gyűltek össze, hol Békófy Remig gyönyörű üdvözlőbeszédet intézett a tanárikarhoz s Ivánfy Ede nyug. igazgatóhoz. Szabó Mihály jelenlegi igazgató köszönetet mondott az intézet volt tanítványainak, mire Óváry Ferenc indítványára üdvözlő táviratot intéztek Lévay Imréhez, a kegyesrend tartomány főnökéhez. Villásreggeli után a egybegyűltek lefoto-

grafáltatták magukat, délből pedig fényes ebéd volt, melyen az iskolatársakon kívül Veszprém számos előkelő polgára vett részt. Óváry Ferenc a királyt, Békófy Remig volt tanárait és iskolatársait élte, mire még számos toaszt következett. Ebéd alatt a 10 év előtt gyűjtött tőkét kiegészítették 300 frtra, mely összeget átadták a diák-segélyező egyesületnek. Másnap reggel gyászmise volt az elhunyt iskolatársak lelkiüdvéért, mire a volt iskolatársak ismét szétoszlottak, megfogadván, hogy tíz év múlva újra találkoznak Veszprémön.

— **Nyári mulatság Péthén.** Ismeretes dolog az már, hogy a véletlen nagy mester a kedélyes szórakozások létrehozásában. Tanuja ennek a péthi fürdő és közönsége. Tóth ezredes a múlt héten szemle utra volt pár napra Veszprémbe. Csütörtökön hazafelé tartván, utitársul esatalkoztak Major Örnagy és felesége egy más ismert veszprémi szépséggel. Péth volt a kiszálló. Nem telt bele pár óra s a fejevári vonat szintén ismerősöket szállított: Tóth ezredesné lányával s egy szűkebb körű társasággal jöttek a hazatérő elé. A társaság szervezkedett s délig kuglizással, furdözéssel kedélyesen mult az idő. Eközben a pajtái cigányok külön póstája megvitte a jó hírt, hogy katonák állomásoznak a környéken. Jöttek tehát s az ebédet vig zeneszó mellett kültötte el a társaság. A délutáni első vonat ismét fejeváriakat hozott vagy tizet, kik a terepviszonyok rövid tanulmányozása után táncra perditették a kevés számú hölgyközönséget — a többiek pedig a zene átszűrődő hangjai mellett élvezték a péthi forrás hűs vizének áldásait. A társaság az esti vonaton tért vissza Fejérvárra.

— **Tüzesetek.** Martonvásáron a napokban Grosz Mihály udvarában levő szalma- és polyvabaglya meggyuladt s a roppant nagy szárazság, meg a szél következtében oly hamar terjedt, hogy rövid idő múlva a szomszédos Grosz Jánosné, Szmilkó Péter és Drgáts Gusztáv háza is leégett. A kár 800 frtra rug, melyből 700 frt erejéig eszközölt biztosítás után a biztosító társulatok 447 frtot megtérítettek a károsultaknak. — Ugyancsak a napokban Vaál községben egy, Dreher Antal tulajdonát képező szalmakazal ismeretlen okból kigyuladt s le is égett. A kár 215 frt, mely összeget az első magyar általános biztosító társaság megtéríteti. — Az általunk már említett pentelei tűzre vonatkozólag arról értesítetek bennünket, hogy ott nem az egész tiszta égott le, hanem annak csak azon része, melyben a vendégszobák voltak.

— **Ne lopt.** A bicskei születésű 22 éves Vidá Pál fiatal kora dacára már több ízben jutott konfliktusba a törvénnyel, s ezért mindannyiszor megkapta a kellő büntetést. Mindazonáltal nem javult, de most alaposan megjárta, a mennyiben a budapesti törvényszék lopás büntetése és közbiztonság ollen kiágás miatt két évi és egy hónapi fegyházra, öt évi hivatalvesztésre s ugyanannyi időre politikai jogai gyakorlásától való felfüggesztésre ítélte.

— **Két kis koporsó.** Megrendítő esapás érte a gyümölcs-utcában lakó Onodi Ferenc cipész mestert. Tegnap meghalt egy héthónapos kis fia, három éves fia, pedig minthogy szülei nem vigyázhattak rá, Mon a asztalához ment, ott véletlenségből vitriolt ivott s oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy nem sokkal utóbb meghalt.

— **Álhir.** Ma az a rémhir járta be a várost, hogy a székesegyház tornyait javító munkások egyike lezuhant a toronyról s szörnyet halt. Sőtünk e hírt arra redukálni, hogy annak a bizonyos munkásnak csak a kalapja esett le a toronyról.

— **Körözés.** A moóri születésű Kerek József és Póschert Márton magánlak megsértése miatt pörbe fogattak, de mielőtt megérdemelt büntetésben részesültek volna, nyomtalanul eltűntek. A székesfejérvári törvényszék most mind a kettőt körözi.

— **A gyermekek réme.** Pátkán fellépett a gyermekek közt a toroklob. A hatóság a veszélyes betegség tovarajodásának magakadályozására megtett minden intézkedést.

— **Öngyilkos asszony.** A nőemancipáció, korunknak ezen esodálatos kinövéső már az öngyilkosságra is átterjedt. Rövid idő feltűnően sok nő öngyilkosságáról kellett hírt adnunk s most ismét jelentenek nekünk ilyen esetet. Inotán ugyanis Ilalasi Istvánné Hamar Zsófia, ki már luzamosabb idő óta ágyban fekvő beteg volt, e hó 7-én reggel öngyilkossági szándékból éles beretvával átvágta a nyakát s mire hozzátartozói észrevették, az önmagáról megfélekedett asszony elvérzés következtében meghalt.

— **Elveszett egy pénztárcatag.** délből a külső budai uton, a szőlők közönségében. A tárcában volt egyebek közt 232 forint és egy, elefánteson fődéllel ellátott fénykép. A becsületes találó jelentkeztetik lapunk szerkesztőségében, ahol megfelelő jutalomban fog részesülni.

— **(Déli vasut.)** Folyó évi augusztus hó 15-én Nagyboldogasszony ünnepe alkalmával Budapest déli vasutól a magyar vonal Siófoktól kezdődő déli vasuti állomásaira, valamint Fiume, Triest és Velence, nemkülönben a bécs-triesti, karintiai és tiroli vonal jelentékenyebb állomásaira a Budapest déli vasuti pályaudvarról este 9 óra 25 perccor induló 207. sz. személyvonatnál rendkívül mérsékelt áru menettéri jegyek fognak kiadani.

A fentemlített állomásokra a közbeeső magyar és horvát állomásokról is fognak ily mérsékelt menettéri jegyek kiadni.

Ezenkívül a magyar vonal állomásairól igen mérsékelt áru menettéri jegyek lesznek Budapest és Bécs déli vasutára kiszolgáltatva.

Ezen menettéri jegyek 14 napig érvényesek és a visszajövelekor az utazás kétszer tetszés szerinti állomásokon félbeszakítható.

A Budapestről szóló jegyek naponta válthatók a déli vasut városi irodájában (V. Nádor-utca 16.) a m. kir. államvasutak városi menetjegyi irodájában (Hungária szálloda) és az indulás előtt az állomás személypénztáránál.

Az utazásra vonatkozó adatok, valamint a jegyek ára a már kifüggesztett falragaszokból vehetők ki, ezen kívül minden állomáson kapható a folyó évben rendezendő kújtatások jegyzéke.

Végül megjegyeztetik, hogy Budapestre szóló jegyek f. hó 18 és 19-én Szt.-István ünnepe alkalmából is fognak a fenti határozományaik határozatával valamennyi menetrend szerinti vonathoz — gyorsvonatok kivételével — kiadni.

Különlék.

— **Személyi hírek.** A király a konstantinápolyi földrengés által okozott nyomor enyhítésére 10.000 frtot adományozott. Gabriella főhercegnő, Frigyes főherceg leánya állapotában ismét rosszabbodás állott be. — Milán exkirály most már állandóan Szerbiában fog megtelepedni. — Pulszky Ágost kultuszminiszteri államtitkár veszélyes megbetegedés miatt állásáról alighanem le fog mondani.

— **Vilmos főherceg halála.** A Wiener Abendpost egészen másként adja elő Vilmos főherceg halálának történetét, mint az az egész világ sajtóját bejárta. A nevezett lap szó szerint a következőket írja:

Vilmos főherceg a vasárnapi mise után kilovagolt egá tüzes vérű, de teljesen időntött paripáján. Noha reggel aránylag hűvös volt, ő fensége mégis nagy hőségéről és tikasztó melegről panaszkodott. Mikor a főherceg lovaglása közben a villamos vasut-hoz jutott, a ló visszahökült, de ő, mint kitűnő lovas, visszakényserítette a lovat egész

a villamos vasut kocsijáig, egy darabig a kocsit mellett lovagolt s aztán ügetve ment utána. A Rainer-Strasse vége felé a főherceg a két kocsiból álló vonat elé lovagolt, miközben a ló újra oldalvást tartott, úgy, hogy Vilmos főhg. kénytelen volt lehajolni, nehogy egy fa ágába ütközzen. Néhány pillanat múlva a fák alól kiérve, a főherceg megigazította a félrebillent sapkát a fején. Röviddel ezután a ló, a nélkül, hogy elragadta volna, vágatni kezdett; a főherceg lazán fogta a kantárt, majd kiesezett a lábba a jobb, azután a bal kengyelből a jobb oldalt lassan lecsuszott a lóról. Vilmos főherceg fejére és hátára esett és nyomban eszméletlenül maradt azon a helyen, a nélkül, hogy a ló csak egy lépésnyire is magával vonszolta volna, minthogy lábai már lebukása előtt sem voltak a kengyelben. Az elősoroltakból arra kell következtetni, hogy a főherceg vértódulás következtében elszedült és úgy bukkott le a lóról, annyival inkább, mert nyoma sincs annak, hogy a fejét valamely faágban megütötte volna. El sem képzelhető, hogy a főherceg, a ki köztudomás szerint kitűnő lovas volt, ilyen módon lebukhatott volna a lóról, ha csak valamely baj nem éri.

— **A budavári Mátyás-templomot** már átadták rendeltetésének, de azért külső és belső részén még egyre dolgoznak a kőművesek, szobrászok és festők. A belső berendezés ugyanis még most sem egészen teljes, kívülről pedig még a főtorny nincs egészen befejezve. Legujabban a szentélyben a kanonoki üléshelyeket, a színes mozaik padlózatot készítették el s most már hozzáfognak a Gara- és Zichykapolnák művészi díszítéséhez. Az ünnepélyes kereszteltétel azonban csak a jövő évben történik meg.

— **A béke ára.** Minthogy híre jár, hogy az őszi delegációk alkalmával a közös hadügyminiszter a múlt évnél tetemesebb költségvetéssel fog előállni, talán nem egészen érdektelen, hogy az egyes államokban mennyire rugnak az idő szerint a hadügyi kiadások. Az európai államok jelenleg a következő összegekkel fizetik meg a békét: Oroszország 595'2, Németország 455'7, Franciaország 452'6, Anglia 409'2, Ausztria-Magyarország 693'4, Olaszország 180'6, Spanyolország 80'6, Törökország 62, Hollandia 37'8, Svéd és Norvégország 25'5, Belgium 23'6, Portugália 22'25, Románia 19'8, Svájc 18'8, Dánia 13, Bulgária 12'4, Görögország 11'2, Szerbia 6'2 millió forint. Ez összesen kitesz 1.630.650.000 forintot. Egy-egy lakosra esik ez összegekéből Szerbiában 2'85, Törökországban 3'10, Svéd és Norvégországban 3'66, Bulgáriában 3'67, Belgiumban 3'90, Romániában 3'83, Ausztria-Magyarországban 4'43, Portugáliában 4'59, Spanyolországban 4'60, Oroszországban 4'98, Görögországban 5, Dániában 5'97, Olaszországban 6'07, Svájcban 6'56, Hollandiában 7'47, Németországban 9'10, Angliában 10'47, és Franciaországban 11'80 ft.

— **Megszalasztott liberális.** E napokban történt Lucsky-Kelomenfalván. Kaju ch József, a rózsahegyí választókörület süketnéma képviselője megszólalt. Süket volt, mert választóinak kérelmeit, panaszaikat 16 év óta nem hallotta; néma volt, mert a mióta a Sennyei-pártból kilépett és Tisza Kálmán megigézte, a drága „igen“-on kívül más szót az országházban nem ejtett ki, sőt még beszámolót sem tartott korületében. Most azonban, ah csodák csodája! a polgári házasság hatása alatt Lucsky furdóbból betévedt Kelomenfalvára és a néma megszólalt. De majdnem pörül járt, midőn a polgári házasság került szóba. Mert a kelomenfalvi keresztény amazonok mint a M. A. írja, elbántak vele érdeme szerint, kapacitálva őt nem bottal ugyan, hanem a nyelv fullánk-jával kísérve őt egész a határig. Ilyen csufos beszámolás után, a hol nem ő a választóinak, hanem a választók feleségei keresetlen elkeseredett szavakkal neki számoltak be, Lucskyn futva utközben a lucskyi ke-

resztény amazonok vették őt körül s meglehet, hogy közelebbi érintkezésbe léptek volna vele, talán meg is kneippoltatták volna a közeli patakban, ha nagy szerencséjére egy véletlenül arra menő bérkocsira nem veti fel magát s el nem tűnik, mint a ködfátyolkép ígéretek, melyekkel választáskor a népet elámitotta.

— **Rövid hírek.** Nagy földrenség pusztított el Tokióban, Japán fővárosában több száz házat. — Caserio kivégzése a legujabb hírek szerint legközelebb lesz. — A monstre-anarchista pár Párisban meg folyton tart. — A mohácsi bankóhamisítók közül eddig 75-öt tartóztattak le. — Az alföldi szocialisták Békésmegyében újra kezdenek nyugtalanodni.

Irodalom és Művészet.

— **A „Herko Páter“** kath. élelapp folyó évi 32. száma rendkívül változatos tartalommal, igen sikorult képekkel és szöveggel jelent meg. Melegen ajánljuk a rövid fennállása dacára is már szokatlanul elterjedt élelapp olvasóink figyelmébe. A „Herko Páter“ előfizetési ára egy évre 4, félévre 2 ft. Szerkesztője Markos Gyula, a Kath. Örtizék ismeretes költője, kinek címére az előfizetési pénzek küldendők. (Budapest, szibars-utca 7.)

— **Veszprémy Pöstyében.** Veszprémy Jenő, a székesfejevári színház igazgatója e hó 15-én kezdi meg működését Pöstyében, hol az idén először lesz húzamosabb ideig magyar színtársulat.

Szerkesztői üzenetek.

Velfer. Köszönet. Cikkeinek annak idején sorát fogjuk ejteni, de tetemesen rövidítve, mert minden egyes cikke egy közleménynek nagyon hosszú, kettőnek meg nagyon rövid. Sziveskedjék tehát ezentúl cikkei terjedelmét a F. N.-éhoz mérni. — Martonvásár. Boesánat. Mások nem fog megtörténni. Mához fordulunk majd. — Muzik. Alighanem hétfőn.

Közgazdaság.

Az uszora.

Írta: dr. KÁLMÁN LAJOS.

Vége.

Különösen kisebb összegű kötelezők azok, melyekkel a legszivtelenebb s titokban üzérkedő uszorasok foglalkozni szoktak.

Az ilyen hitelezésoknél az adós legjobban altatja magát s önmagát csalva azt hiszi, hogy az ily potom kölcsönt anyagi helyzete fel sem veszi, pedig ebben rejtőzik az uszora legveszélyesebb neme.

Tíz forint kölcsön után havonként egy ft; ezt meg sem érzem, gondolja magában az adós, s el van határozva arra, hogy a kölcsönt rövid idő alatt ugys vissza fizeti. De hát minden háztartásnak meg vannak a maga rendkívüli kiadásai, a pénz elmegy a folyó szükségletekre s a kölcsön visszafizetése elmarad.

Es most számítsuk ki, hogy a látszólag csekély kamat micsoda rémséges uszorát foglal magában. Tíz forint után havonként 1 forint, ez 1 évre épen 12 ft, vagyis 128% kamat. Egy év alatt tehát az uszoras visszanyeri az egész tőkét kamatban, megmarad az egész követelése s még azonfelül 2 ftot azaz 20% kamatot kap.

Láthatjuk ebből hova vezet a számitás nélküli kölcsön — vétel.

De ennél még veszedelmesebb uszora martalékaivá lehetnek földmives gazdáink, ha le nem szoknak arra könnyelmű eljárásról, hogy a falusi boltostól s más hitelezőktől elhordozgatnak pénzt, portékát s ezért aratás után szemes étellel fizetnek.

Az ilyen üzletnél rendszerint gazdáink csalódnak, még pedig, sajnos, keservesen csalódnak.

Igaza van egy 1888-ban — az uszoráról — kiadott füzet írójának, midőn az ilyen

könnyelmű, csalékony vásárolgatások szomorú következményeit ekként esetelei:

„Községünkben egy telkes gazda egy ideig hitelbe hordozgatott a boltból sőt, olajat, mert aratás előtt volt, lisztet is, úgy hogy a rovás 130 frtra nőtt. Ennek a 120 frtnak a révén eladta a házlyet portástól s maig benne ül mint az a veréb, a mely a fecskét kiverte a fészkeből.“

Józan mérték a kiadásokban, a szükségletek helyes rendjének megállapítása es betartása, helyes arány a bevételek és kiadások között, mi végből ismét kerülni kell a várható termés, illetőleg jövedelem vérmes előirányzatát, lehetőleg kis tartalék alap föléleg gyűjtése, vagyis okos, eredményes gazdálkodás, takarékoság, mely utóbb megint a munka és szorgalom eredménye: ezek azon tényezők, melyek az uszorától megmentenek.

S ha mégis rendkívüli körülmények között a gazdaságban megzavarodik a bevételek és kiadások egyensulya, úgy ne apránként vtegyük azt igénybe, hanem egy szolid pénzín ézetnél egyszerre oly mérvű kölcsönt vegyünk föl, mely az egyensúlyt helyreállítani képes.

Ne irtozzék a gazda maga is a korcsma helyett tanulni, a községben egyes termelési ágakból tartott népszerű előadásokat figyelemmel végig hallgatni, különösen pedig gyermekeit szorgalmasan iskolába járattatni, mert a nyér azáltal, hogy gyermekét idő előtt az iskolától elvonja, azt e gyermeknek keservesen kell visszafizetni majd tudatlansága által.

Vajha megszivelnék a fent elmondottakat azok, kiket az illet!

Vajha belátnák, hogy szükség esetén — széjjel nézve szükségleteik körében — találnak igen sok fölöslegest, miket a szokás, fény üzés, mértéktelenség táplál, de a melyek tiszteges életmódhoz képest szükségtelenek.

Az ilyen fölösleges szükségletek törlése az igazi orvosser a háztartás megzavart egyensulyának helyreállítására, de nem az uszora kölcsönök, melyek egy időre az anyagi romlást távoltartják, de csak azért, hogy a bukás an nál mélyebb legyen.

Ne ipakodjék senki pusztá látszat, külszin kedvéért eddigi életmódját, ha körülményei nem engedik, anyagi erői teljes kimerítésével ideig óráig fentartani.

Munka, takarékoság, szorgalom, önkéntes lemondás egyes életelvekről nem szégyen; mig ellenben könnyelműség, rossz lelki motívumok által előidézett bukás megbélyegez.

— **Katholikus bank.** Rómából jelentik: Egy új katolikus banknak létesítése, melynek élén Puccelli lovag fog állni, immár bevégzett tény. A bank már meg is kezdette működését egy nagyobb-szerű művelletel, a mennyibet a Banca Romana részvényeiből egy millió líra értékűt megvásárolt a Vatikán részére.

— **Gazdasági tudósítás.** Zámolyról írja nekünk levelezőnk, hogy ott az idej termés csak épen hogy közép-szerűnek mondható; a buzavetés, a jól művelt, kövér földeken a tavaszi bő esőzések folytán megdől és aszott magot adott; jobban volt a laza, soványabb földekkel, ezeken szép buza termett; átlag egy magyar hold 6—7 mázsát adott; 79—80 kgr. A rozs-termés szemre szép, szálmája azonban kevés zsuppot ad; egy magyar hold szintén 6—7 mázsát adott. Arpa kitűnő szemű, eső rendszeren nem érte, szép, fehér, holdanként megadja az 5 mázsát. Zabnak nagyon ártott az esőhiány, nem sikerült, a szeme vékony, holdanként alig ad 4—5 mázsát. A tengeri nagyrészt ki van száradva. Rózsa-burgonya mégis van, de az őszi burgonyavetések ki vannak száradva, ezeken már az eső sem segíthet. A réteken szóna még termétt, de most már teljesen ki vannak száradva, sarju semmi sem lesz, sőt legelőnek sem alkalmasak. A szőlőkben, a mit a phylloxera

még ki nem pusztított, dacára a nagy szárazságnak, még mindig ígérkezik némi termés. Legfájdalmasabb azonban a gabonaárak alacsonyossága.

— **Sörárpa kiállítás** nyílt meg tegnap Budapesten. A kiállítók közt vannak megyénkbeli: M a n d o r f Géza báró (Tükrös p. Velence mellett) 100 mm. honna és 100 mm. chevalier árpával. A kiállított árpa nagyobbára dunántúli.

— **Lépfene.** Hoffmann Ede pusztvázsonyi birtokos tulajdonát képező egy ökr és hét birka lépfenében elhullott. A hatóság nyomban megette a szükséges óvintézkedéseket.

— **Székesfejérvári piaci árak.** 1894. augusztus 11-én.

Gabona: buza 6.00—6.20, rozs 4.20, 0.00, árpa 6.60—, zab 6.60—6.80 kukorica 5.00—5.20, bab 5.00—0.00 frt métermázsánként.

Hízott sertés: könnyű 28—, nehéz 32— kr. klg. eleven súly szerint.

Borju: könnyű 28—29, nehéz 32—36 kr. klg. eleven súly szerint.

— **Moóri piaci árak** augusztus 11-én Buza 5.60, rozs 4.—, árpa 6.—, zab 6.— kukorica 6.—, mm. Burgonya konyhára való szép sárga zsákja 80 kr., takarmánynak való 60 kr.

— **Bicskei piaci árak** auguszt. 10-én Buza 5.80, rozs 4.80, árpa 6.—, zab 5.90, kukorica 5.20, burgonya 2.80. Hízott sertés 42 kr. életet leszámítva.

— **Veszprémi gabonapiac** 1894. auguszt. 11-én. Buza (mezőföldi) 6.40—6.60. buza (bakonyi) 6.20, 6.40 rozs 4.30—4.60. árpa (jobb) 5.50—6.—, árpa (takarmány) 2.50—6.—, zab 6.10—6.20 tengeri (uj szemes) 2.40—5.20

— **Várpalotai piaci árak** auguszt. 11-én. Buza: (mezőföldi) 5.80,—6.—, (bakonyi) 5.70,—7.—. — Rózs: 4.—, 4.20. — Arpa: (jobb) 5.50,—6.—, (takarmány) 5.—, 5.50. — Zab 00,—, 0.00. — Tengeri: (uj szemes) 4.50—5.—.

Kiadó üzlethelyiség!

Kiadó üzlethelyiség!

Istvántér 2. sz. alatt
levő
egész ház

a volt Trummer-féle vendéglő
1895. február 1-sőtől kiadó.

Esetleg magánlakásnak is bérbé
adatik. Feltételek iránt tudakozódhatni Trummer Sándor tulajdonosnál

Székesfejérvár Kossuth-utca.

Kiadó üzlethelyiség!

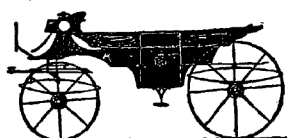

Hirtling Pál kocsigyártó

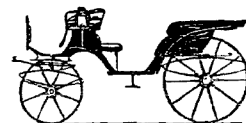
Székesfejérvár, Tolnai-utca 10., saját ház.

A n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom újonnan berendezett raktáramat. Készítek mindennemű hintókat, minden, a kocsigyártás szakmájához való részeket. Javítások a leggyorsabban és jutányos árért eszközöltetnek.

Használt kocsik ujakért becséréltetnek.

A budapesti kereskedelmi muzeumban állandó kiállítást tartok.

Vadász idényre

ajánljuk dúsan felszerelt raktárunkat mindennemű vadász-cikkekben ugymint:
legyverek, legyver-tokok, vadász-táskák, töltény-övek, legyver-szijak, vadász-székek,

mindenféle töltény-hüvelyek

üresen és töltve, töltő-eszközök, vadász-evőszerek tokban, kulacsok stb.

Ajánljuk továbbá kitűnő minőségű szikviz-gépeinket, valódi Lignum-Sanctum kugligolyókat és mindenféle nyári játékokat

a **legsolidabb szabott árak** mellett.

Különös figyelemmel lesznek a vidéki megrendelések teljesítve.

SZEKERÁK és HORNYÁNSZKY

SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-utca 17. sz.

Arany érem

Agyaagáru kiállítás Budapest, 1891.
A m. kir. kereskedelemügyi miniszter nagy-
méltóságn elismerő okirata.

ALAPITTATOTT 1855-İK ÉVBEN.

HAVRANEK ANTAL

AKADEMIAI SZOBRÁSZ és KÓFARAGÓ, BANYATULAJDONOS

SZÉKESFEHÉRVÁROTT

ÜZLETHELYISÉG és RAKTÁR: FELSŐ-VÁROS, KIRÁLYKUT-UTCZA 1. SZ.

Elvállal minden néven nevezendő épületmunkát gránit, márvány, mész vagy ho-
mok kőből. Szobrok, mellszobrok, csoportozatokat, épület- s egyéb szobrászati
diszitényeket, kő, ezement s gypsből.

☛ Siremlékek legnagyobb raktára! ☛

Bazalt, syenit, gráuit, márvány és homokkőből a legszebb és legújabb minták sze-
rint készltve. Sirboltok, utifoszületek, emléktáblák, keresztelő medencék. Ur-asztalok,
szentelt viztartók stb. jutányos árban — Kovácsolt és öntötvas sárkerltesek. —
Kitéprott lépesők az eredeti kőnemnek megfelelőleg jótállás mellett javittatnak ki.
Újbányai malomkő (tótkő) gyári raktára. Arjeryzék, tervekkel és minta-kövek-
kel készséggel szolgálók!

Arany érem

Szt.-Margitszigeti üditőviz
legkiválóbb ásványos savanyuviz
egészségápoló ital.

Főraktár Székesfehérvárott
Reinitz Lipót
fűszer- s csamege-kereskedésében Nádor-utca
és
TÉRY EDE
fűszerkereskedésében
Martonvásáron.

Eladó ház.

A budai-ut és az alsó-király-
sor végén, mely 30 év óta
vendéglő, mint gazdasági ház-
nak is igen alkalmas, 4 lakás,
3 istálló, felszer, kert és pince
igen kedvező feltételek mellett
eladó, akár bérebe is adandó.
Bővebbet **Lipp Ágoston**
működőrsnél püspöktér.

TUDÓSÍTÁS!

A

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

szerkesztősége, kiadóhivatala és

KÖNYVNYOMDÁJA

SZÉKESFEJÉRVÁR

SZENT-ISTVÁN-TÉRSŐ SZÁM,

A FŐTEPLOM MELLETT.

Hirdetések a lap részére, valamint mindennemű

könyvnyomdai munkák

fölvételnek és igen olcsó áron tisztán készttetnek.